

Ponhaj Bož!

Cíllo 3.
19. januara

Rétnik 6.
1896.

Serbiske njedželske lopjenka.

Wudawaju šo kóždu škobtu w Smolerjez knihicjihčerem w Budyschinje a šu tam dostacj sa schtwortlētnu pschedvlatu 40 np.

2. njedžela po tijoch kralach.

Rom. 12, 6—16: Kichesčijanske živjenje je paradiš-sahrodka.

Pobožny Jan Arnd († 1621) je knihu napišał s tym napišmom: paradiš-sahrodka polna kichesčijanskich poczinkow. Nasch dženžniški tekſt Rom. 12, 6—16 nam sjewi, ſak mèže kichesčijanske živjenje tajka paradiš-sahrodka býč. Wone ſu itote prawidla ſa živjenje, kotrež ſo nam tam dawaju. Cíjimy po nich. Majprjedy je nusne, ſo kóždu ſwojego powołania hłada ſe wišej ſwérnoſczi. Ma-li ſchtó ſlužbu, dha njech ſlužby hłada. Źak ſbožowny tón čłowjek, kotryž ma powołanie, a hdź by ty ſwoje zyłe živjenje kthoreho hładacz měł, abo by dželacžer abo duchowny abo wuczeré pschi najwobczegnischich wobstejnoscžach był, džakuj ſo Bohu ſa ſwoje powołanie a budź ſwérny w dopjeljenju iwojich pschiſkuſhnoſcžow. Šwérnoſez wostanje přenje žadanje a to Bože dla. Woni wſchak ſu tež čłowiszy nahladowarjo, inspektorjo atd, ale ſak ſrudnuschkia ſlužba, hdź chzemý jenož prijódſtajenych dla ſwérni a ſwědomliwi býč. Schtož kichesčijanow ſwérnych czini, je bohabojaſnoſez, je ſwědominje w naſ. My mamy ſwojego inspektorja ſtajnje pschi ſebi. Teho ſjebacž njemóžesch. Tón ſudzi kóžde ſkomđzenje. Šwérne dopjeljenje pschiſkuſhnoſeze pak živjenje ſlōdke czini. Ma černojtym pucžu džela najrjeńsche róže wjeſeloscze ſakże waj. Teho dla, ty duchowpastyrjo, staraj ſo ſa duchę; ty wuczerjo, hładaj ſwojeje wucžby. Teho dla, ty prijódſtejerjo w zyrkwi abo w měscze a na kraju, budź

horliwy; ty hładařka kthorych, poſaz pscheczelne woblicz. Starschi, hładajeze napominanja. S krótka, ſchtóž ſy, budź tež wſchón. Njedaj twojemu powołaniu pódlaſkej wězny býč, ale hłownej wězny twojego wutroby. — Tola to ſame na ſebi hichče ujewučzini. Ludžo ſu, kotsiž ſi dypkom ſwoju pschiſkuſhnoſez dopjelnja, a tola nam jich towarzstwo derje njecžini. Štönežne ſwětlo kichesčijanskeje luboſcze pobrachuje. Teho dla ſ druha wjèle w tym leži, ſo bjes ſobu wobthadžuemy w wſchej luboſci. Šajka dyrbi kichesčijanska luboſcz býč? Bjes falschnoſeze a wutrobna. Bjes falschnoſeze! To je falschna luboſcz, hdź ludžo ſebi bjes ſobu do wocžow rjenje czinja a ſady kthribjeta ma jedyn na drugheho kleski a pschiſkodženie. To njeje prawa luboſcz, hdź ſo w dobrych dnjach wjèle wo pscheczelſtwje powjeda, w niszy pak ſo pscheczel wopuszczi. A potom luboſcz tež wěrnu njeje, hdź ty teho, kotrehož lubujesz, na wopacžnym pucžu wostajis. Prava luboſcz njemjeleži. Wutrobna dyrbi luboſcz býč, t. r. bratska. O kelsko to hichče pobrachuje! Dale — komu mamy luboſcz wopokasacž? Kóždemu — njech je nam wón runy abo njech je wyschshi abo nijschi. Wſchad woszbenymi ſo dženžniški džen ſokłonejo, ale nijsy ſo ſazpiwaja. Tak býč njedyrbi. Né — njemyſležje na wysoko wězny, ale džeržče ſo ſ niskim. S zyła ſ czesczu ſo bjes ſobu ſakhadžejče, kajkehožkuliz ſtanta tež něchtó je. Komu mamy luboſcz wopokasacž? Duchownje ſlabym, hubjenym džecžom. Kelsko je to czinicž, napominacž, troſchtowacž! Alle pschede wſchém tež khudym, potrjebnym.

Bjećze šo po potrebnosćach waskich kobičkescijanow horje. Nječakajče, hacž was wo podpjeru prošča, ale njepršcheni hladajče, hdžez mózecže pomhacž a hdž bý taleč poliksi sa khoreho był. Komu mam⁹ luboſež wopokaſacž? Tym, kotſiž ſu i nami jeneje werry, i tym, ſo mam⁹ bjes ſobu jenajku myſl, ale tež tym, kiž ſu pschecziwizy naſcheje werry. Žohnujče tych, kiž was pschecziwizy naſcheje werry. To ſtavnje hiſčež ſu ſbožowne, wjeſele člowske džeczi, wieſelcze ſo bjes ſawisze ſi tymi, kiž ſo wjeſela — a ſchtož ſrudnyh naſtupa, placzeče ſi tymi, kiž placzo. Duž dha — cjeſež wopokaſujo kózdemu, ſe ſwojimi werrytowarschemi w jenakej myſli, pschecziwo njeſcheczelam bjes hidženja a hórkoscze, ſi wjeſelymi wjeſely a ſe ſrudnymi ſrudny, tak kibescijan psches ſwét dže a ſe ſwojeho živjenja ſahrodku Božu ežini połnu ſdobnyh kibescijanskich pocžinkow. A wopraſteſchli ſo jeho — nimash dha žaneje nuſy, žaneho njeſboža, kotrež tebi živjenje hórkę ežini, wón wotmolwi: Nuſy a horja wſchaf mam doſč, ale ja ſyń wjeſely w nadžiji, ſejerpliw w czeknoſeži a wobſtajny w modlitwie. — Tak cježke je živjenje, hdž jo do ſwetla Božego ſłowa njeſtajischi! Cježkota powołania — kaje brémjo! Wſchelazy člowskejkojo, tak woni jo cježke ežinja; wſchelake horjo — tak moža člowskej wſcho hórkę ežinicž! Ale nětko wsmi do ſwojeho powołania ſwérnoſež ſobu; wsmi bjes ludži luboſež ſobu; dži do ežerpijenja ſe ſejerpliwoſežu, katraž nadžiju na Boha dawa — potom bywa cježke ſažo lohke, hórkę ſłodke, cježka radoſež — hdž je twoje živjenje tež próza a kibimda bylo, je tola kražne bylo, paradiſ-ſahrođka połna kibescijanskich pocžinkow. Hamjeń.

Troscht ſa žarowazh.

(Pofražowanje.)

Horjestačž!

1. Kor. 15, 19. 20. „Deli ſo my jeno w tym živjenju na Khrystuſha nadžiju ſtajimy, dha ſyń my bjes wſchitki ſudžimi eži najhubjeñſhi. Nětko paſt je Khrystuſh wot morwych horjestañyl, a je tón prenički był bjes tymi, kotſiž ſu wužnili.“

Ja lohko wot rowa praweho njevotendu; to je wjazy hacž ſamotne městno, wjazy hacž ſmierzna ežichina, ſchtož mi tam derje ežini — roža ſo ſelenjazeje trawy, mała hórkę, ſo poſbehowazh kibiz; — a kónz wſchitki ſachodnoſežow, wotpocžowanje wote wſchitki myſlow, wote wſchitki staroſežow, wote wſchitki boleſežow; — žane pschecžehanje wjazy, žane ſpystowanje, žane wojowanje a žadyn hréch; — a na ſamjenju to wěczne ſłowo Bože, kotrež drohe wérnoſeže wěcznoſeže pschi-powjeda; tole: „Khrystuſh je moje živjenje a wumrjecze moje dobyče“ (Phil. 1, 21) — tamie: „Ja ſyń živ a wó budžecze tež živi“ (Jan. 14, 19) — abo tole: „Sbóžni ſu eži morwi, kotſiž w tym Knjesu wumru, wot nětko — woni wotpocžują wot ſwojeho džela a jich ſkutki du ſa nimi“ (Gew. Jan. 14, 13).

Jow je Boža rola a dwór jeho měra; ja nječuju wonjenje ſmierzce; jow ſaduwa powětr horjestačž; jowle w tej ſemi puſkaja ſo njebijezow wěczne keženja, ſo bych ſunu zyle roſkežele w czistym blýſtečenju a wonjenju njebijekho pschekražnjenja. Luboſež tu ſwoje ežike džafne kibly wuplaka; wéra wſchec ſamjenjom na rowach twjerdze ſteji; ſwétlo ſo ſunu pschedobydze, truba ſaklinež, živjenje ſawyska. Jow budže Bóh luby Knjes, na diju tych žinow, na ſwojim poli dživu ežinež, hdž wón te połne ežiste kloþy, njebijek ſknopy do ſwojich wěcznych brójznyow ſhromadži w blýſteču prenjeho narodženeho wot morwych (kol. 1, 18) jeho ſwježi jandželjo temu pschewinjerzej wježeli khwalbu ſpewaju. — Szyte budže eželo ſachodne a budže horjestañycz njeſachodne. Wono budže ſyte w nječeskej a budže ſtanycz w kražnoſeži. Szyte budže w ſlaboſeži, a budže ſtanycz w možy.... ſsmierz je pôžrjeta do dobyče. Hdž je, ſmierz, twoje žahadło? Hdž je, hela, twoje dobyče? ... Ale Bohu budž džat, kiž nam to dobyče dawa psches naſcheho Knjesa Jeſom Kryſta.

Zapoſchtoli mjenowachu ſo ſwědkojo horjestačža Khrystuſha weho, a bôle dyžli hdž je dženža ſažo ſnamjo kózdeho kibescijana, ſo je ſwěd horjestačža ſwojego Knjesa ſrijedža we wſchem pschecziwienju a dwelowanju, kotrež chze tu ſwiatnizu werry a i tym kibescijanu wěru ſamu ſaniežicž. Bes werry do horjestačža niždy wožada teho kibizowanego byla njeby a tež dženža žana njebyla. Wéra paſt wotpocžuje na wěstym podawku.

Njejeſi ſ horjestačžom niežo, potom tež ſ evangelijom niežo njeje, potom je naſcha wéra podarmo a my hiſčež ſu w naſchich hréchach; haj, hdž my jeno w tym ſiwenju na Khrystuſha nadžiju ſtajimy, dha ſyń my bjes wſchitki ſudžimi eži naſhubjeñſhi, pschetož my bychmy wěru ſapſchijeli k Bohu, kotrež je ſiwy a — tola nad ſmierzcu ſ kniesom bycz u emóže; my bychmy ſo nadželi pschekražnjenja kraleſtwa Božego, dobyče nad wſchitki ſrachom a ſlóžcu, možy hnady nad hréchom, dobyče ducha nad eželom — a to by ſamón ſón był; my bychmy ſebi dokonjenje w ſbóžnym kraleſtwie wulfego Boha ſadali a wožafali, na tón naſwyschſhi kónz kibizbu ſylęho ſiwenja połneho woporow a bědzenja nałożili — a to by podarmo bylo; pschetož ſi tym njeby tež niežo bylo, kaž ſe wſchem na ſwěze: žadyn ſylny Bóh, žadyn ſbóžnik połny ſmiloſeže, žadyn ſwiaty Duch možy a ſylnoſeže. Šawěrnie, tak ſjebani bych ſejerpliwy eži naſhubjeñſhi mjes wſchitki člowskimi byli.

Dwaj puežej ſtaj na ſwěze, tón jedyn wjedże do ſadwelo-wanja a ſamoſanieženja, do njeſmilneho „niežo“, ſe wſchitki ſamoſiebanjow pschiūdze jeniežke naſhonjenje, ſo ſiwenjski ſakón ſeňſteho wumrječa rěka, a ſo je kónz row a roſtlače. Schtož chze tón puež hič a chze na tutych profetow poſluchacž, kotſiž nam ſa ſbože člowskeje wutroby wukhwaluja a prajiež: žadyn Bóh njeje — tón njech pyta ſiwoj troſcht w krótkim ežekazym ežaku. kotrež jemu hacž do ſmierzce wostanje a njech ſiwi ſwoju dufchu ſe ſachodnoſežu a ſmierzcu. Schtož paſt dyrbi na hlož wutroby a ſwědomja poſluchacž, kotrež je wuchu ſa Bože ſłowo wotewrjena, tón ſebi tón puež wuſwolicž njeſože; wón dže, hdž Bóh ežehnje, puež ſiwenja.

Jow placzi wěczny ſakón Boži, horjestačž, poſracžowaze a doſpolne dobyče ducha nad eželom, hnady nad hréchom, luboſeže a ſiwenja nad ſhubjenjom a ſmierzcu; jow je ſiwenje hnady-bohatych puežow Božich, njeſowalne rukowanje ſa wumrozenje a džeczatſtvo Bože; jow je ſiwenje, kotrež to mjenio ſažluži, ſiwenje, kotrež je wěczne, kotrež ſamo ſmierz ſchewinje a kraleſtvo prawdoſeže a měra doſtanja. Nětko je Khrystuſh wot morwych horjestañyl, a je tón prenički był bjes tymi, kotſiž ſu wužnili; tón prenički, kotrež ſam njevoſtanje, kotrež možy ſwojego horjestačža nětko hižo nad tymi ſkutkowacž dawa, kotſiž do njeho wěra; pschetož wón jím ſwojego ducha jako rukowanje ſa wumrozenje, jako ſawdaw ſiwenja da, kotrež ſwojemu dokonjenju wot nutſach won napschecziwo roſeže.

Teho dla njeſchewoſtaję ſo ſtyskym, morwym ſtaroſežam, ale wotučeže, kiž wó ſpicze, k ſiwenmu ſkutkowanju! Schto pytače wý ſiweho pola morwych? Schto pytače wý w rowe w aſtach hrechow a ſamoſaſlepjenja, w eželnych plachtach w aſtach ſachodnoſežu a ſiwenje bojoſeže a na wotemrjetym ſtalcze w aſtach ſtareho ſiwenja? Schto ſeje bojaſni, ſchto ſo rudžicze? Hlajče, ja ſyń pschewinyl, a chzu waſt wobnowicž k wěcznemu ſiwenju, kotrež ſi rowa wuńdze — tak praji Jeſuſ Khrystuſh, tón ſerſhta ſiwenja.

Tak móžeſh ſbožowny bycz a drugich ſbožownych ežinež.

S tym napižmom je duchowny Funka w Bremnie w ſańdženym ſeče ſnihu wudal, katraž prawje ſe ſiwenja rěči a naſ wueži, tak ſo w ſiwenju jako ſiwi kibescijenje wopokaſujemy k ſbožu a měrej naſcheje wutroby a k troſtcej a poſylijenju naſheho blýſtečeho. A wěſče lubi ſſerbja rad něſhto ſi knihow tuteho pobožneho njebojaſneho ſwědka Khrystuſhowego kibyla. Prěni wotdžel ma ſo něhdže pod napižmom:

Majhórſche a uajrjeñſche.

„Majhórſche, ſchtož moħlo ſo ežlowekej ſtacž, by po mojim ſdacežu bylo, ſo by wot kolebki hacž k rowej pschetož ſam po ſwóje woli ſiwy był, ſo by wſchitko, po ežim ſebi žada, měl, abo ſebi wſchitko naſupicž moħl, ſo njeby ſenje ſuſowanym był prajiež: „Mi ſo teho chze, ale ja ſebi to popſchecž njeſožu; ja bych to ežinil, ale ja to njeſměm.“ Dufcha ežlowjetka, kotrež ſebi ſenje niežo ſapowjedziež, ſo ſenje napinacz njeſtřebał, ſenje dželacž

musie nijeměl a fotryž ženje na nicžim nusy nijeměl, by w tym
kamym wulfiu strasche byla, taž duscha čłowjeka, fotryž wulfe
šěćrče čžini.“ Tak praji Ch. Kintysley w předowanju na ſmijertnu
nijedžetu. „Smy my s tym pſches jene? S najmijeńscha naš te
řlona f roſpominanju wabja. Wějče vychmi my w naſchej
mlodoſeži, ſchtož Kintysley najhórsche mijenuje, jaſo to najrjeńsche
witali. Abo njejšu to njebijęza na ſemi, hdvž ma čłowjek wſchitko,
po čžinž ſebi žada, hdvž wſchitko ſmě, ſchtož bo jemu ſeſzze?

Mo, mi staršchi a „rošomnijski“ ludžo wěny, ſo je to džecžaza myſl. A mi ſmu, to tola ſ najmjeñjša myſlimy, wſcho džecžaze waſchnje wopuſchczili. Te bajki, fotrež jaſo džecži radži ſluſchach-ny, ſo ſo blidko ſamo kruje a ſo ludžiežki pſches nót wſcho ſa ežlowjefow nadželaja, naſ ſwazy ujejmaja. My wěny, ſo by to ſame njeſbože bylo a ſo bychiny mi wſchitzu bjes wuwſacža ſ ni-čemu njebyli, hdv by naſche močehnjenje po naſchich myſlach a žadoſežach ſchlo.

Alle nětfo — tak milijoni ludži, ſamo tež wjele pobožnih
mýſli — nětfo ſu moje mýſle roſjaſnijene a moje žadanja
roſonine. Nětfo mohl wſchaf Bóh ſubh knjeg moje wotpohladu
a wotmýſlenia wutwjeſć a dopjelnicć, — to mi wěſcze ſchfodžilo
njeby. — Tak mýſla mudri, pſches wſchelafe pruhowanja a
ponižowanja mudri ſežinjeni, wulžy ludžo, hdyž tež je strachem,
jo mýſli ſo hordži ſdacz, ſjawuje to njewupraja.

U nježitwaju na to, hacž my našchu mýsli wuprajimy abo
mudrje pýchifrywamy — wopravdże ma tola Bóh luby Knjies
husto druhí nahlad. W wulfim a zylím so wulfim „džecžom“
bjes 20 a 90 lětami jich žadanja hiſcheže mjenje dopjelnja, hacž
małym, fiž ſ fonikom a popu hrajkaja. Bóh tón Knjies so nje-
starajo wo naſche mude re mýsle ſam ſwoj pucž dže. U tón
pucž w tym wobsteji, so ſadžewki, wobeżežnoſeže, bědzenja, džela,
tež próz̄y bje wſcheho ploda, bołoſeže, ponížowanja po něčim nje-
pýchestanu, — haj ani njewotebjeraja.

— Še vě, pola všchitfich jenak njeje. — Šu čłowjekojo, fotrymž hižo w młodosczi kóždy ſadziewk a kóžde napinanie ſ pucza ſrumowacž ſpýtachu, fotrymž ſo wſcha wola wostaji, wſchitke žadanja dopjelnichu, faž daloſto to w čłowjſkej mozy ſtejeſche. So budža tajfe pschezo njeſnježliwe, ſamowólne, žadovježliwe, hordostne a ſnutſkownje njeſbožliwne, njeſpoſojne džeczi — njech ſu hózhy abo hózhy — ſo dopofaſacž njetrjeba. Tajfich njeſradženžow móžeſch wſchudžom wohladacž. — Ale ſu tež dorosježeni, nimo fotrychž wſchitko, ſchtož ſmijercž a bědženje a poníženje rěfa po ſdacžu nimo dže. Snajeſch tajfich? Nó, potom tež wěſch, ſo ſ wjetſha pola nich prawu pschecželnivoſź a ſpoſojnoſź podarmo pytaſch.

Rajfiž čłowjef je — ja praju, fajfiž je junfrócz pſches
hrěch, fotryž w nim bydli — njemóže žane rošwianje f ſbožu
a f žiwjenju bjes czeſkeho džela, bědženja a czeſpjenja bycž.

Grudnje je, so tajfe je; ale tajfe tež je. Schtóž wo žiwjenju
tych muži číta, fotsiž su ſo ſe ſwojim žiwjenjom jako hódní
ſcheschíjenjo wopofaſali, pónaje, ſo ſu psches wóhnja czež fotoiv
a horja pscheschli. Sa jenož na Luthera a Augusta Hermana
Franku dopomnju. Njeſnate je lubym čitarjam žiwjenje Wulfeho
pólineho marſchala ſ Roon, fotryž je teſaf wótsil, fotryž je nam
ť dobycžu na naſchimi njeſchecželmi dopomihal a fotryž by ſa
naž wſchitſich hiſcheže wjetſche žohnowanje pschihotowane měl, hdyž
bychmy chzyli wot njeho naſutuycž, ponížni býcž tež w ſwonkow-
nymi blyſcheženju a widženovſci — hdyž bychmy chzyli wot njeho
naſutuycž, ponížnje ruku Božu koſchicž, tež hdyž naž do naj-
czěmniſchego dola doviedže.

¶ A hdyž nětko wot tých wiſkich mužow ſ tam, jaſo ſ małym
dele ſtupimy, njedýrbimy my wiſnacž, ſo běſche runje to „frute
pſchimnjenje“, ſotrymž je naſ Bóh ſuby ſnijes pſchimnył, tola
dobre a wižitne, runjež ſo nam tehdovm njeſpodobasche a my
wótsje ſawołachny? Róždeho, fotrebož chze tón ſnijes powyſchicž,
teho wón najprjedy ponižuje. To fóždy fſcheſcijan naſhoni, —
ſi tym paſ wuprajiež njecham, ſo my wo fóždym czežkim pruhod-
wanju w tutej čaſnoſczi hižo połne ſwětlo doſtanjemy. O ně!
něſchtu dýrbi tež ſa njebježa woſtačž. Ale tak wjele ſniutſkownie
tolá fóždy (ja praju fóždy ſprawny fſcheſcijan) naſhoni, ſo je,
hdyž je něſchtu wot duchownego ſinylſlenja, wot bójſkeho roſ-
ſwětlenja, wot Božeho měra a ducha wěcznoſcze w nim, to
wſchitko woſzrebje w tých hodžinach narostło, hdżež pſchecžimo naſhej
woli džěſche.

Hdyž řešíte něčeho důkladně rozhovorem, tola po našim

žadanju dže, pšchetož ſkónežnje je tola naſche zyłe žadanje na to ſložene, ſo býchmy ſbožowni byli. Staré ſlово pſalmiſty: „Měj ſtwoje wježele na tym Anjetu; tón budže tebi dacž, ſchtož ſebi twoja wutroba požada“, — je po tajfim tež ſa naſch nowy čaſz, a ſa fóždy nowy čaſz hacž do ſkóneženja teho ſwěta, hľuboka wěrnoſcz. Kaž ſemſtemu nauej ničo lubſche nijeje, hacž hdyž móže ſwojim džecžom jich žadanja dopjelnicž, ſo wě ſ tym wuměnjenjom, ſo ſ tajfim dopjelnjenjom jich prave ſbože ſpěchuje, runije tať je tež ſ njebjeffim Wótzom a ſ Božimi džecžimi.

Alle džěčí Bože, ſaž ſo ſamo rošumí, močžaťacž njeſmědža,
ſo ſo njebijeffi a věčny Wózjež po jich ſeňſkých wſchědných
myſklach ſložuje. Ně, wone dýrbja naukuſnycž ſtwoje wjeſzele na
ním měcz; wone dýrbja po Božej myſli ſacžuwacž, wone dýrbja,
wot Božeho ducha wodžené, ſ Bohom myſlicž a čucž naukuſnycž.
To je wottyknienný fónz, fotryž ma Bóh pola kóždeho človjeka.

„Daj, ſo bychmy ſi tobu jeneje myſle byli“, to je teho dla
jara rjana modlitva. A faž frótfia tež je, je tola wjele týkaz
frócz wjazh wiwojta, hacž doſhe modlitwy, i fotrýmiž chzemý jenoz
dozpicž, ſo by Bóh tón řeňes naſcheje myſle był.

Duž chzenuj pschezo bóle a bóle nauufnycž naſche ſenſfe
pschecža do wutroby teho Wótza podacž. Ach, ſo njebychmý telfo
wjele wot ſwěta žadali a wočzakowali. Potom by nam to
živjenje tež pschecželiſche woblicžo poſaſalo. S džela njebychmý
po taf huſto ſ naſchimi nadžijemi ſjebali; ſ džela by nam wone
tež wſchelake poſkiežało, ſchtož nam Bóh nětfo ſapowě, doſelž ſmu,
fajzvž nětfole ſmu, ſnuano w wulfim ſtraſche, ſo bychmý ſ tym
pschibójſtwo měli. Spodživne je, felſo móže čłowjek parowacž,
hdvž ſebi praji, jo trjeba njeje. A hishcze dživniſcho je, faſ
móže čłowjek wo thžaz wězach, fotrež jeho priedy do roſhorjenja
ſtajichu, ſměrowany bhež, hdvž je něfaſ nauufnýk Božemu modženju
ſa nětežiſchi a pschichodny čaſ ſajlěpsche dověricž.

Najlepšje Bože džecži jemu w węcznoſći doſtanu. Potom
bo tež ſón naſcheje młodoſće dopjeli — poſchetož potom budže
naſcha woła zyłe poſches jene ſ Bożej wołu. Potom budže nam
Bóh wſchitko dač, po čimž ſebi naſcha wutroba žada — a my
wjažy njetriebamy ani poſches bědženje, ani poſches prýzu, ani poſches
něfajku hoſocež — potom to, ičtož prjedy ſpontnem v předar
ſinysley ſa nětcežiſchi čaš najhórſche mjenuje, wjažy ſle njebuđe.
My móžemy potom žnječž bjes teho, ſo býchmy ſe ſylſami wu-
ſhwali.

Đjivna pomoz Boja.

W Teyernawje, w jentej Badenskej wßty, běsche w spocžatku
teho lětstvotetfa khuda ſwójba žiwa, fotraž ſ muža a žony a wóžom
džecži ſ wówku wobstejeſche. Woni ſo ſprawnje prázowachu a
žiwjachu wot małeho frucha pola a psches džělo pola burów.
Tuž pschińdže lěto hłoda 1817. Woni ſo wjazy ſežiwičž nje-
móžachu. Tak daloko dóńdże, ſo žaneje zyroby, žaných pjenjes
wjazy nijeméjachu ani wuhlada něſchtō doſtačž. Burjo tež nifohó
do džěla bracž nijemóžachu.

Takto běsche jedyn wjedźor wschitko prósłne, smutskowny hłóš
k mużej praji: „Dzi do Basela!” Wón džesche k ſivojej žonje a
praji: „Młi je pschezo taf, faž ſo bych do Basela dyrbjal.” Zona
wotmolwi: „Schto chzesch w Baselu ſapocžecz?” Wón: „Ja ſam
niewěnt!” Woni lehnyčz džechu. W nozny muž stany a praji:
„Ja dyrbju do Basela!” Zona ſnapſchecžiwi: „Rak móžesch do
Basela hicž, prjedy hacž ſy ſchto jědł a pił? Ty ani mozy
k hicžu nimasch!” — Muž ſo ſaſo lehny, ſa khwiliu pak ſaſo
stany a praji: „Ja dyrbju do Basela!” — Duž dzi w Božim
mjenje”, praji wówka, „młi chzemny ſa tebje proſzheč, doniž ſaſo
njepſchińdžesch.”

Muž ſo ſwoblefa a ſo na pucz nastaji. Pucz je ſ najmjeñſcha wóžom hodžinow dalofi. Wofolo pſchipołdnja ſtupaſche ſ měſchczanſimi wrotami nusč, džesche pſches haſy a pſchezo hiſchcze njewjedžesche, ſchto tam po prawom chze. Wón džesche po mojcze pſches rěfu Rhein a do taſ mjenowaneje huſſeje želesniſſeje haſy ſastupi. Duž na dobo wýžofo horkach něſchto ſ woſtom mon padže; khětsje wón ružy wupſchestrě — a to džeczo — pſchimny!

Mało wokominkenjow poſdžischo nan ruschón jaſtróžent
ſi durjemi won wuběži, ſo by ſtwoje njeſbožowne džecžo ſběhnýl,
zuſy muž pat jo jemut hižo napſchecžiwo pſchinjeſe. Nan jeho
proſchesche, ſo by ſtam to džecžo macžeri donjeſl. To běſche
wjeſzele, ſhwalenje a džakowanje! — Bohaty wobjed ſo pſchi-

hotowa; a jako běsche našch pscheežel žyh a woni jemu hiſcheže wjazh na taler̄ kladzechu, ſo woprascha: „Ssměm to, ſchtož main na talerju ſobu wjac̄. Moja žona a džec̄ ſu domach hłodne.“ — „Sa to chzemy ſo starac̄“, džakownaj mandželskej prajetstvaj, „wasche džec̄ njeſmědža wot nětka wjazh hłodu trādac̄.“ Duž jemu naudajtaj jedže a wina, pjenjes a jemu pschikafajtaj, ſo njeſmě ženje wjazh nufu měc̄. Hdyž ſažo muſa pschiindže, dyrbí do Basela pschinc̄.

Jako ſo won tón ſamý wjeczor domoj wróz̄i, džec̄hu jemu czi jeho psches lěž napſchec̄iwo a ſkylſchachu jeho hžo ſ daloka ſpewac̄. Kajke běsche to wjehzele, hdyž jimi počafa, ſchto wſchitko domoj njeſeſche a jim praji: „Nětk mōžec̄ ſo ſažo najeſc̄, ale prjedy chzemy ſo Bohu džakowac̄!“ Woni ſo poſlaknýchu a ſo Bohu džakowachu, potom ſo ſa blido ſydzechu a khalobných ſherluských ſpewachu.

Tón podawf je ſo tajki podal, kaž je ſo wupowjedał. Tón muž rěkaſche Jan Petter a jedyn ſ jeho ſwójsby je nam to powjedał.

To ſłowo ſezini ſo cželo a bydlesche bjes nami!

Niz jako nim cžehuſaze ſjewjenje, niz jako jažuje ſwěčazhy meteor na cžnowym njebju je cželo ſezinjene ſłowo psches ſemju ſchlo, ně, woni bydlesche bjes nami a ſezini ſebi ſwoje wobhdlenje ſrjedža w cžlowjeſtwje. Kaž něhdy Zehova w hčče teho ſłuba inies ſwojim ludom wobhdlenje mějeſche, tak je Boži ſhy ſchec̄bywał w cžele inies Israelom. Woni ſu jeho widželi, woni ſu ſ nim jědli a pilí; tsi a tſizeži ſet ſtej wocži pobožnych na njeho hladalej; tsi ſeta je ſe ſwojimi wucžomnikami thodžil. Wón bu na waſchnju jako cžlowjek namakany, pschi jědži a pieži, w luboſci a ſobuezeſpijenju, w bołoſci a ſmijerci. Haj, to njeběſche rjanosež, to njeběſche ničo, ſchtož by ſo wulſej hromadže luda ſpodobac̄ mohlo, haj, woni bu ſamo ſazpjeny wot luda. Teho dla dyrbjeſche jich wjèle ſtoržic̄: my jeho njeſzmy ſedžbu měli. Zeho wucžomnižy pak póſnachu: my widžachmy jeho kražnoſež, jenu kražnoſež, jako teho jenicežkeho narodženeho ſyna wot Wózta, počneho hnady a prawdy. — Tak dže wjehc̄ a kral we wſchednej dráſeze njeſpóſnaty psches ſwój lud a jeho ſedžbu nimaja, ale třiž ſu ſ nim, jeho ſujoja a wjedža, ſchto woni je; woni widža tu potajnu wýzkoſež. Tak ſu wucžomnižy teho ſujoja ſinali, woni widžachu jeho kražnoſež — ſuano kražnoſež mózneho tuteje ſemje, mudreho, rjeka, wuměla? O ně, wjèle, wjèle wjazh hac̄ to: tu kražnoſež teho jenicežkeho narodženeho ſyna wot Wózta. Na tych měſtnach, hđež woni ſwoje džiwý cžinjesc̄, tam na horje pschekražnjenja, pschi prjóſnym rowje a na dnju ſ njebju ſtipičza, a wohebie tež w cžichich hodžinach ſvojowneho towarzſtu, ſ nim ſo jich wutroba nuts podnuri do potajnstwa jeho kražnoſež. Najeprjedy ſu wérili, potom póſnali a pschezo ſažo widželi a je ſo jím ſ wjeſeſej wěſtoſež ſezinilo: našch ſujoja a miſchtyr — woni je tón jenicežki narodženy ſyu wot Wózta. Šchtóž jeho widži, widži teho Wózta; woni a tón Wóz ſtaj jene. Tu je počne bycze teho Wózta; Boža luboſež a pschecželniwoſež, cžiſtoſež a ponížnoſež, ſylnoſež a hnada a wérnoſež.

Schwedski kral ſorla XII.

Schwedski kral ſorla XII. w ſwojej młodoſeži wino luboſche a husto wjazh pijesche hac̄ bě jemu wužitne. Nas, jako běſche tež ſuſt wjazh pil, hac̄ běſche jemu ſtrowe, woni jara hroſne a njehmame ſłowa pschec̄iwo ſwojej macžeri rěčeſche. Na druh ſežen jemu ſwěrny pschecžel to wupowjeda a jeho ſedžbliweho na to ſezini, ſak jara je woni wczera ſe ſwojim ſadžerženjom ſwoju macž roſhoril a ſrudžil. ſorla ſblédmý a ſebi wokomik psche-myſli. Potom ſawola: „Wſchinjeſče mi ſaran a ſchleñzu!“ To ſo ſta. Woni wſa wino a ſchleñzu a džesche ſ kralově-mudrowe. „Macži“, woni hnuty džesche, „ja ſym waž wczera ſrudžil a roſhněval; ja chzu wam doſeženjenje dac̄!“ Na to ſchleñzu nala, ju wupi a ſyjatocžije ſlubi: „To bě požlenje wino, kotrež ſym pil; wot nětka, tak doſlo hac̄ budu žiwý, nihdy ani křepečicžki psches mozej hubje pschinc̄ njeſmě!“ Tón kral je ſwoje ſłowo měra džeržal! — ſak wjèle je pola naš palenzpiežkow, kotsiž ſe ſwoje žadoſežu ſrudobu, hněwanja, roſhorjenja načinja, kotsiž ſam ſwoje a tych ſwojich ſbože ſanieža; o, ſo byczu tež ſ tajfemu

póſnacžu pschic̄hli a tajke ſlubjenje ſežinili, kaž kral ſorla XII. a jo džerželi. — Ženicežkeho ſnaju, kotrež je to dokonjal.

— M. —

Něſchto ſ roſponinaju.

Zyrlwinſke knihu.

Jako běsche duchowny ſ. jedyn džen ſor ſwěrował a chzysche mjenia do zyrlwinſkich knihow ſapižac̄, ſo won na nauženju wobrocži, kotrež běsche hiſcheze mlody a ſ njeju praji: „Ei, Wylemo, wasche mjenio je hžo junfróz do zyrlwinſkich knihow ſapižane!“

„Haj, knjeg duchowny, jako buch ſchec̄eny.“

„Dženža ſo wonne druhi fróz ſapiſche a wj ſež ſebi wěſeze tu ſrcežel, kotrež ſež ežinili, a jeje ſežehwki ſa pschichod khtujiče roſponinal.“

„Haj, knjeg duchowny.“

„Derje, nětko pak tež njeſabudzež, ſo ſo wasche mjenio ſažo abo poſdžiſcho tſecži fróz do tych knihow ſapiſche: — mjenujz po wasche ſmijereži. Na to ſebi myžleže a wobstarajcze ſwój dom — hewaſ mohla wam ſmijerež kaž paduch w nozy pschiſež.“

Tón mlody cžlowjek te ſłowa pschi ſebi wopomui; won pytaſche měr Boži a namaka puč ſ ſiženju. Won da ſo wot ſwěrueho paſtýrja wodžic̄, kotrež je ſwoje ſiženje ſa ſwoje wozzy wostajil a kruče ſa tym ſtejeſche, ſo by jeho mjenio jimi w knihach ſiženja ſapižane bylo.

* * *

Macžerne žohnowanje.

Pobožny muž kemſhi khwataſche. Tam dyrbjeſche ſo Boža ſlužba ſa ſlódžiukow měc̄. Božemu domej ſnapſche ſa psched korežmu ſedžesche ſtarh matroſa ružy na kſchiz ſloženej, zigaru w hubje. Won na ſwojich towarzſhow, kotsiž kemſhi džec̄hu, dele hlaſasche, kaž by ſo jím ſmijec̄ chzyl. Tón muž na njeho poſlada, ſ njeju pſchistupi a praji: „Mój pschecželo, ujeñdžeež ſobu na předowanje poſluchac̄?“

„Né“, ſ krotka tamny wotniolvi. Na to wotmolwjenje běſche tón zuſy pſchihotowanj. S měrom won dale powjedaſche:

„Wam drje je ſo hubjenje ſchlo; je waſcha macž hiſcheze ſiživa?“

Matroſa zuſemu kruče bjes wocži poſlada a mjeſčeſche. Zeho poſladanje wjazh tajke krobile njeběſche.

„Nó, hdy by waſcha luba macž tudý byla, ſchto by wona wam radžila?“

Matroſa ſtaže a ſebi ſyſhy ſ wocžow trějeſche a hnuty praji:

„Sa ſobu pońdu!“

Cžlowjek móže pobožnoſež macžerje pſchepoſnac̄, ale pobožnu macž ſabyč wón njemóže. Wuſhywanje macžerje móže ſo podarmo ſtaž, ale ſkonečnje tola bjes žohnowanja njewostanje.

* * *

Něſchto njemóžne.

Žona rad wo druhich rěčeſche a na nich ſwarjeſche. My to kleſkanje mjenujem. Potom džesche ſ měſchnekej a jemu tón hrčh wuſna. Tón jej ſ wotpoſkuzenju naſda, ſo dyrbí wóſtne ſymjo wjac̄ a jo na wſchelakich blaſach roſhyč. Hdyž běſche to ežinila, jej woni pschikafa, ſo dyrbí wóſtne ſymjo ſažo hromadžic̄. „To je njemóžna wěz“, wona praji. — „Runje tak njemóžne je tebi, te ſłowa, kotrež ſy junfróz rěčzała, ſažo wrózic̄. A hdyž ſu twoje ſłowa ſle, runja ſo wóſtne ſymjenju. Wonie njeſu ſakate plodn ſkaženja.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož polo knjegow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawnjach „Sſerb. Rowin“ na wſzach a w Budyschinje dostac̄. Na ſchitwórcz ſeta placži won 40 np., jenotliwe cžiſla ſo po 4 np. pſchedawaju.